

складав 93,5 %. За питомою вагою вартості експорту (2,7 %) та імпорту (3,0 %) товарів Харківська область у 2018 р. посіла, відповідно, 12-те та 7-ме місця серед інших регіонів України. Протягом 2018 р. експортні операції з товарами здійснювало 1271 підприємство регіону, імпорتنі товари надійшли до 1980 підприємств [2, с. 50].

Внаслідок посилення євроінтеграційних процесів і бойових дій на території Донецької та Луганської областей Харківська область ризикує втратити статус потужного регіонального центру міжнародних транспортно-економічних зв'язків країни. Це зумовлює необхідність створення нових полюсів економічного зростання на території області. Крім того, підвищення інтенсивності конкуренції зумовлює нові вимоги до підприємств, що функціонують на ринку. Змінюються вимоги та методичні підходи до аналізу конкурентів так і зовнішньоекономічної діяльності в цілому. Все це спонукає підприємства до перегляду та адаптації своїх функцій, завдань та методів оцінки своїх конкурентних позицій на світовому ринку.

Література:

1. Статистичний збірник "Регіони України". Частина II. За заг. ред. О. Г. Осауленко URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 року. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1026/102538/files/Стратегія.pdf>.

РОЗВИТОК ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

А. О. МОСКВІНА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
А. О. МУХОРТОВА, студентка
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна*

На сучасному етапі розвитку світової економіки експортний потенціал являється найважливішою характеристикою економічної потужності будь-якої країни, в тому числі й України. Експортний потенціал країни – потенційна можливість тієї чи іншої країни експортувати наявні у неї або вироблені нею ресурси, товари та послуги. Проблема аналізу факторів розвитку та формування експортного потенціалу займає першорядне значення у питаннях функціонування підприємств на міжнародному ринку та підвищення їх міжнародної конкурентоспроможності.

Структура експортного потенціалу розглядається з погляду наявності у країні певних ресурсів, потужностей, можливостей щодо вироблення товарів та послуг конкурентоспроможних на зовнішніх ринках і чинників, що впливають на ефективність експортної діяльності. Стає актуальною проблема вивчення

експортного потенціалу як чинник підвищення міжнародної конкурентоспроможності та визначення основних напрямів його розвитку.

Експортний потенціал країни тісно пов'язаний з її конкурентними перевагами на міжнародному ринку та залежить від географічного розташування країни; економічних, природно-кліматичних, соціально-культурних, інфраструктурних, наукових, інноваційних, трудових, технологічних, інвестиційних та історичних умов діяльності економічних суб'єктів; правового, політичного та економічного середовища ведення міжнародного бізнесу.

Експорт відіграє велику роль в економіці країни, але залежність України від сировинної орієнтації завдає шкоди економіці. Тому важливо досліджувати шляхи вигідної переорієнтації експорту та підтримки стабільного розвитку, що неможливо без налагоджених відносин бізнесу та держави.

Із року в рік показники України у зовнішній торгівлі товарами та послугами демонструють значні коливання, які спровоковані низкою зовнішніх та внутрішніх негативних чинників. Економіка України характеризується достатнім рівнем відкритості, що створює певну нестабільність та залежність українських виробників від зовнішньої торгівлі на світових ринках.

У 2020 р. Україна проводила зовнішньоторговельні операції з партнерами із 227 країн світу, експортувавши товарів та послуг на суму 59,4 млрд. дол. США [1]. Експорт українських товарів за 2021 рік сягнув рекордних 68,24 млрд дол. США з 2012 року [2]. Україна нарощує свій експорт не зважаючи на загальний кризовий період у всьому світі. У Міністерстві економіки вважають це ознакою відновлення торговельно-економічної діяльності, що постраждала під час карантину.

Експортна діяльність є стратегічно важливою складовою у вдосконаленні діяльності вітчизняних підприємств. Реалізація експортної діяльності напряму залежить від експортного потенціалу, який полягає у загальній спроможності сукупного виробництва певної країни або окремого суб'єкта господарювання виробляти та реалізовувати необхідну зовнішньому ринку кількість конкурентоспроможних товарів чи послуг.

Розвиток експортного потенціалу підприємства вимагає ретельного дотримання низки взаємозалежних принципів – відповідності продукції стандартам якості, що підтверджено сертифікатами якості; захищеність прав інтелектуальної власності; коректне прогнозування попиту та розробка методів захисту та реагування на зміни ринкової кон'юнктури; забезпечення економічної ефективності господарської діяльності тощо.

Управління ефективністю реалізації експортного потенціалу спрямоване на збільшення обсягів експорту організації у вартісному вираженні та зниження витрат. Цього можна досягти за рахунок: збільшення фізичного обсягу виробництва та постачання продукції, послуг, об'єктів інтелектуальної власності та інших елементів експортного потенціалу зовнішніх ринків; підвищення ціни одиниці експортного асортименту за рахунок збільшення їхньої якості або лідерських позицій підприємства на сегментах закордонного ринку; зниження витрат виробництва та реалізації продукції, що екпортується;

подовження життєвого циклу позицій експортного асортименту; організації сервісного передпродажного та після продажного обслуговування за кордоном.

Необхідно робити акцент на елементи управління, які в реальних умовах зовнішньоекономічної діяльності дають відчутний результат підвищення ефективності реалізації їх експортного потенціалу. Для нарощування експортного потенціалу господарюючих суб'єктів може бути доцільним вдосконалення інституційної бази у сфері стандартизації, оцінки відповідності та нагляду за ринком шляхом інтегрування українських інституцій у міжнародні структури.

Література:

1. Інфографіка (експорт). Міністерство економіки України. 2020. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e3c3c882-4b68-4f23-8e25-388526eb71c3&tag=TendentsiiEksportuInfografika-eksport->
2. Мінекономіки: Експорт українських товарів за 2021 рік сягнув рекордних 68,24 млрд доларів. Урядовий портал. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiki-eksport-ukrayinskih-tovariv-za-2021-rik-syagnuv-rekordnih-6824-mlrd-dolariv>
3. Нікітіна А. В., Юдіна І. В. Удосконалення теоретико-методичних основ експортного потенціалу підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 34. С. 24–27. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/7.pdf (дата звернення: 03.12.2019).
4. Севрук І. М., Тропиніна А. С. Конкуренентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації. Бізнес Інформ. 2019. №5. С. 20–28.
5. Hessels J., Van Stel A. Entrepreneurship, Export Orientation and Economic Growth. Small Business Economics. 2019. No. 37 (2). P. 255–268.

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

О. В. ОВСІЄНКО, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри економічної теорії

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків,
Україна*

Мале підприємництво – ризикова форма ведення бізнесу. Постійне суміщення функцій власника та менеджера, дефіцит фінансових ресурсів, неможливість залучити кваліфіковані трудові, у тому числі управлінські, кадри через брак кар'єрних можливостей – усе це посилює фінансову нестійкість малого бізнесу, його вразливість до численних економічних загроз, як у мікро-, так і у макросередовищі. Саме тому національні уряди в усьому світі намагаються полегшити розвиток малого бізнесу різними способами. Не залишаються осторонь цього процесу і міжнародні інститути, що розглядають допомогу малому бізнесу як складову підтримки загальних економічних реформ.

В Україні існує чимала кількість програм міжнародної підтримки вітчизняних суб'єктів малого підприємництва. Серед них:

– програми Європейського Союзу. Найбільш відомою є EU4Business, яка запроваджена ЄС для підтримки малого бізнесу в країнах Східного